I N F R A, 89

AKTUALNE PROBLEMY KOMPUTERYZACJI RACHUNKOWOŚCI

KOŁOBRZEG - WRZESIEŃ 89

SZCZECIN 1989

WYDAWNICTWO NAUKOWE UNIWERSYTETU SZCZECIŃSKIEGO

H. de la Bruslerie
Uniwersytet Paris 1 Sorbonne

TENDENCJE MIĘDZYNARODOWEJ INTEGRACJI RYNKÓW OBLIGACJI

/streszczenie/

W ostatnich latach nastąpiła zmiana roli i miejsca międzynarodowego rynku kapitałowego. Występuje tu tendencja do światowej integracji różnych krajowych obszarów kapitałowych w jeden kompleks, w centrum którego znajduje się rynek "euro-obligacji". Jest to nowa rzeczywistość postrzegana tak na poziomie emisji na rynku pierwotnym jak i na poziomie transakcji na rynku wtórnym.

Analiza powyższej sytuacji zostanie przeprowadzona według niżej przedstawionych zagadnień.

1. Międzynarodowe otoczenie finansowe i innowacje na europejskim rynku pieniężnym.

Po licznych perturbacjach na rynkach finansowych, od 1985 roku obserwuje się stabilizację i wzrost wartości walut europejskich w stosunku do dolara. Jednocześnie w tym okresie międzynarodowe banki przeżywały okres "trawienia" strat, związanych szeroko udzielanymi pożyczkami o małej szansie spłaty.

Obecnie przystąpiono znów do przydzielania uzgodnionych kredytów ale tylko dla krajów rozwiniętych lub w pełni wypłacalnych. Chcąc jednak w minimalnym stopniu angażować własne środki kredytowe, zaczęto rozwijać instytucje emisji biletów przetargowych.

Lata 1984-1988 charakteryzowały się jednoczesną tendencją do zabezpieczania się oraz innowacji. Wynikiem tego jest silniejsza integracja między rynkami monetarnymi i finansowymi.

Główną obserwowaną innowację jest zastępowanie klasycznego kredytu bankowego - liniami biletów krótkoterminowych, emitowanych przez pożyczającego. Bilety te zwane "euro-notami", mają ważność do 6 miesięcy. Dają one możliwości uzyskiwania zmiennego zysku, przy kosztach niższych niż "Libor". Udzielający pożyczki ma w ten sposób możliwość pozbywania się takich papierów wartościowych na rynku. Pożyczającymi /jednostkami emitującymi/ są najczęściej instytucje państwowe oraz międzynarodowe firmy o uznanej renomie.

Instytucje pożyczające szybko się zorientowały, że tego typu papiery wartościowe można z powodzeniem umieszczać na rynku międzynarodowym. Przykładem takiego rozwiązania jest tak zwany "euro-handlowy papier wartościowy" ECP /z ang. Euro-commercial paper/.

2. Emisja euro-obligacji a integracja pierwotnych rynków kapitałowych.

Emisja euro-obligacji osiągnęła rekordowy poziom w latach 1984-1988; w latach 1986 i 1988 wynosiła około 180 mld. dolarów. Początkowo /1984 rok/ 80 % obligacji było emitowanych w dolarach USA, obecnie około 40 %. Dużego znaczenia w emisji nabrały takie waluty jak marka RFN; funt szterling oryz yen. Wielkość emisji w walucie EWG - Ecu - wynosiła w 1988 roku 11 mld dol.

Integracja na tym rynku przejawia się w następujących zjawiskach:

- niektóre emisje obligacji przez banki krajowe dokonywane są w walutach innych krajów;
- pojawia się możliwość emisji obligacji w danym kraju - przez filie obcych banków;
- masowo wykorzystuje się technikę "swaps", pozwalającą na zmianę waluty, w której wyrażona jest obligacja. Przy zmianie waluty ulega też zmianie stopa zwrotu.

3. Międzynarodowy rynek obligacji.

Na rynku obligacji EWG - poza euro-obligacjami - występują również tak zwane emisje obce, w tym z USA - 9,7 mln dol., ze

Szwajcarii 26,6 mld dol., oraz z Japonii 6,4 mld. dol. Obserwuje się tu również spadek udziału akcji w dolarach z 64 % w 1984 roku do 38 % w 1988 r. Wiąże się to z ogólnym spadkiem kursu tej waluty.

Pierwszą istotną cechą tego rynku jest łatwa wymienialność pomiędzy obligacjami z oprocentowaniem stałym i zmiennym. W latach 1984-1988, ze względu na wzrost stóp zysku, nastąpił gwałtowny wzrost zainteresowania obligacjami ze zmienną stopą zysku. W 1987 roku nastąpił spadek ich zakupów ze względu na wprowadzenie "euro-handlowego papieru wartościowego". Emisja obligacji ze zmienną stopą zysku utrzymuje się dzięki emitującym bankom brytyjskim.

Inną cechą tego rynku jest rozwój emisji obligacji z możliwością ich konwersji, oraz tak zwanych akcji gwarantowanych /emisje zwane "equity linked"/. Wzrost emisji tego typu był związany z nieustannym wzrostem cen akcji do 1987 roku. Krach na giełdach w 1987 roku odbił się niekorzystnie na emisji obligacji z możliwością konwersji. Jednocześnie rośnie sprzedaż akcji gwarantowanych, stanowiących podstawową metodę "finansowania się" gospodarki japońskiej - na 29,7 mld. dol. emitowanych akcji,27,7 mld przypadało na giełdę japońską.

Należy zauważyć, że głównymi jednostkami emitującymi obligacje są instytucje o dużej renomie: jednostki publiczne, wielkie przedsiębiorstwa, organizacje międzynarodowe. Odpowiedzialność za rozwój i obsługę rynku obligacji spoczywa na bankach.

4. Globalizacja wtórnych rynków obligacji przez banki.

Wielkie międzynarodowe banki stały się głównymi aktorami na wtórnych rynkach obligacji, zachowując swoją decydującą rolę na rynkach pierwotnych. Zapewniają one obecnie usługi na obu rynkach, na szczeblu światowym.

Działanie banków na rynkach wtórnych nie oznacza biernego oczekiwania na żądania inwestorów. Objęcie tych rynków spowodowało zmianę funkcjonowania w tym zakresie wielkich banków.Nastąpiła tu bezpośrednia współpraca pomiędzy specjalistami rynku wymiany pieniężnej, operatorami na rynkach pieniężnych - krajowych lub europejskim, pośrednikami na światowych obszarach obligacji, specjalistami od prognoz.

5. Perspektywy rynku euro-obligacji.

Ewolucja rynku euro-obligacji jest miarą jego sukcesu. Po jedynie dwudziestu latach istnienia, ogólna ich wartość zbliżała się pod koniec 1988 roku do sumy 750 mld dolarów. Sukces ten nie jest przypadkowy. Wykazuje on wyraźnie, że rynek ten odpowiada w pełni potrzebom międzynarodowych inwestorów i pożyczkobiorców.

Szybkość i zakres rozwoju rynku euro-obligacji wskazuje, że odgrywa on szczególną rolę w światowym kompleksie rynków obligacji. Dzięki swoim działaniom, zdolnościom do innowacji oraz stosowanym metodom - stał się on uprzywilejowanym miejscem globalizacji rynków finansowych.

Historia rynku euro-obligacji, a szczególnie rynku wtórnego, upoważnia do optymistycznej oceny jego przyszłości. Rynek ten reaguje błyskawicznie na różne sytuacje w otoczeniu ekonomicznym i finansowym. Dzięki dużym zdolnościom adaptacyjnym wielkich banków, rynek obligacji mógł utrzymać swoją działalność i kontynuować rozwój - pomimo wielu trudnych sytuacji finansowych.

Istotnym znakiem witalności rynku euro-obligacji pod koniec 1988 roku, jest duży wzrost liczby transakcji na rynku wtórnym oraz trochę niższy stopień emisji na rynku pierwotnym.

Można więc stwierdzić, że rynek euro-obligacji osiągnął pełną dojrzałość, jego uczestnicy rozwijają swój potencjał,a wielkie międzynarodowe banki wykazują duże zdolności do innowacji, niezbędnych dla utrzymania dotychczasowych tendencji rozwojowych.

Streszczenie przygotował:
Jerzy Marcinkiewicz

Jean-Luis MALO
Profesor nauk zarządzania Uniwersytetu w Poitiers
Dyrektor Instytutu Administrowania Przedsiębiorstwami
Honorowy Prezydent Francuskiego Stowarzyszenia Rachunkowości

KSIĘGOWY SYSTEM INFORMACYJNY A KONKURENCJA

/streszczenie/

Wprowadzenie

Dlaczego należy doskonalić systemy informacyjne? Aby dostarczyć informacji decydentom, tzn. zmniejszyć niepewność z jaką oni się spotykają. DAVIS 86 /s.6/ definiuje system informacyjny w sposób następujący:

"jest to zintegrowany system "użytkownik-maszyna", który produkuje informację aby wspomagać człowieka w funkcjach: wytwarzania, zarządzania i podejmowania decyzji. System wykorzystuje wyposażenie informatyczne i programowe, bazy danych, procedury ręczne, modele dla analizy, planowania, kontroli i podejmowania decyzji".

Systemy informacyjne nie mogą być jednolite w różnych przedsiębiorstwach. Czy ich koncepcja wynika więc ze sztuki bez reguły, bez punktu odniesienia? Otóż nie, co przedstawiamy na przykładzie księgowych systemów informacyjnych.

Sekcja 1: Rys historyczny

Studia historyczne wykazują, że rozwój rachunku kosztów /lub rachunkowości zarządczej/ jest związany z jednej strony z rozszerzeniem wymiany "pozarynkowej" /realizowanej wewnątrz jednego przedsiębiorstwa/, która musiała być wyceniana i kontrolowana a z drugiej strony z powstaniem konkurencji, co wywierało presję na koszty oraz zmuszało do obserwacji rynku.

Kosztem budżetową jest [illegible] w [illegible] [illegible] p-[illegible]

1.1. Rozszerzenie wymiany "pozarynkowej"

T.H. Johnson uważa, że rachunek kosztów został wprowadzony już do manufaktur w XVIII w., lecz był prowadzony poza księgowością. Koncentracja przedsiębiorstw poprzez łączenie różnych faz procesu technologicznego /dotychczas realizowanego poprzez różne zakłady rzemieślnicze lub manufaktury/ wymuszona przez wzrastający popyt na rynku /zaczęło się to od przemysłu tekstylnego/, spowodowała konieczność wyceny pracy wewnątrz przedsiębiorstwa. Rachunek kosztów stał się niezbędny.

1.2. Wzrost konkurencji

We Francji legalne monopole zlikwidowała Rewolucja Francuska. Całkowita wolność przedsiębiorstw została proklamowana w 1791 r, co dało początek wolnej konkurencji we Francji. Natomiast konkurencję międzynarodową wzmogła rewolucja przemysłowa w Anglii na początku XIX w., która przyczyniła się do wzrostu ilościowego produkcji oraz obniżki kosztów produkowanych wyrobów. Ten czynnik: wolna konkurencja wzmógł zapotrzebowanie na rachunkowość zarządczą /rachunek kosztów/.

1.3. 8 faz ewolucji systemów księgowych

D. Michel przeprowadził badania w wielu przedsiębiorstwach i określił na tej podstawie istnienie 8 faz ewolucji systemów księgowych /MICHEL 87, s. 10-14/. Na podstawie swoich badań wyciągnął następujący wniosek:

"dla każdego przedsiębiorstwa istnieje optymalny zbiór narzędzi aby sterować sukcesem funkcjonowania i aby utrzymać w konkurencyjnym otoczeniu. Optimum tego zbioru narzędzi może być modyfikowane i aktualizowane jeżeli zachodzi taka konieczność".

Wniosek z 1 sekcji:

Ewolucja historyczna księgowych systemów informacyjnych wykazuje, że ich rozwój jest funkcją:

- konkurencji przedsiębiorstw,
- złożoności wewnętrznej przedsiębiorstw.

Ale rozwój systemów nie może się odbywać w nieskończoność. Należy próbować zdefiniować kształt optymalny księgowego systemu informacyjnego.

Sekcja 2: Czynniki przypadkowe

Trzy czynniki przypadkowe są zdefiniowane:

- otoczenie,
- technologia, → proces powtarzalny - mniejsze potrzeby inf.
- struktura organizacyjna

2.1. Otoczenie: intensywność konkurencji i cykl życia produktu

2.2. Czynnik technologiczny /zlecenia, prod. seryjna, ciągła/

2.3. Struktura organizacyjna: wielkość przedsiębiorstwa i stopień decentralizacji.

Wniosek z 2 sekcji:

Koncepcja przypadkowości wykazuje różność księgowych systemów informacyjnych i wzrost potrzeb informacyjnych w zależności od niepewności otoczenia i złożoności zarządzania wewnętrznego firmy.

Sekcja 3: Zasady koncepcyjne księgowych systemów informacyjnych

Implementacja księgowego systemu informacyjnego wymaga wzięcia pod uwagę prawdziwych potrzeb informacyjnych przedsiębiorstwa ponieważ:

Standardowe produkty nie mogą odpowiadać konkretnych p-tbom.

- problem może okazać się szerszy i przekroczyć możliwości narzędzia jakim jest księgowy system informacyjny,
- problem można rozwiązać w sposób nieformalny.

3.1. Księgowy system informacyjny musi odpowiadać potrzebom informacyjnym

- potrzeby informacyjne muszą być rozpoznane,
- system musi zaspokajać potrzebę,
- system nie może rozwiązać potrzebę szerszą, która przekracza jego zakres.

3.2. Księgowy system informacyjny nie może być substytutem nieformalnej komunikacji w przedsiębiorstwie.

Jeśli istnieją potrzeby informacyjne w danym przedsiębiorstwie to nie jest powiedziane, że mogą one być zaspokajane przez środki formalne /np. kontrola budżetowa/, ani również to, że te środki formalne /np. księgowy system informacyjny/ są jedynym lub najlepszym rozwiązaniem.

W przypadku gdy zaistnieje sytuacja złożona /niepewność otoczenia, wzajemna zależność między komórkami przedsiębiorstwa/,formalne systemy informacyjne tracą na skuteczności i muszą być uzupełniane przez rozwiązania komunikacyjne nieformalne.

3.3. Limity skuteczności księgowego systemu informacyjnego.

Według /BIRNBEG 83/ można wyróżnić 2 aspekty:

1/ informacja księgowa /ilościowa/ nie jest skuteczną pomocą w zarządzaniu jeśli proces produkcyjny jest źle rozpoznany i jeśli jest trudno mierzyć produkcję

2/ kontrola przy pomocy informacji księgowej /lub ilościowej/ może prowadzić do deformacji informacji gdy proces produkcji jest niedostatecznie znany i gdy istnieją trudności w jego zmierzeniu.

3.4. Księgowy system informacyjny a władza /kierownictwo przedsiębiorstwa/.

3. Podział lokalny oparty na zarobkach i na mierzalności

"Systemy księgowe i kontroli są związane z władzą wewnątrz przedsiębiorstwa, ponieważ mogą być one użyte do podniesienia zasadności działalności pewnych grup i jednostek, bez zaznaczenia wpływu na wydajność jednostki lub organizacji".

W efekcie, to co jest mierzone przyciąga uwagę, a to co nie jest mierzone jest ignorowane; więc jednostki, które pracują w oparciu o kryteria będą docenione i zdobędą władzę /w przedsiębiorstwie/.

Implementacja i wykorzystanie księgowych systemów informacyjnych są więc w związku z rozdziałem władzy wewnątrz przedsiębiorstwa; jeśli podział władzy nie jest zgodny z tym, co implikuje nowy system, większe stają się trudności z jego wdrożeniem.

Wniosek

Konfrontacja polskich przedsiębiorstw z intensyfikującą się konkurencją powinna prowadzić do adaptacji ich systemów księgowych. Opracowanie nowych dodatkowych narzędzi księgowych wewnętrznych i zewnętrznych okaże się konieczne i to w różnych warunkach dla każdego przedsiębiorstwa.
Kierownictwa będą musiały być świadome ograniczeń technicznych i ludzkich ich systemów księgowych, których ważność /użyteczność/ jest związana z:

- pewną sytuacją możliwą do analizowania /modelowania/; jeśli nie, to istnieje ryzyko przekłamań informacji,
- pewną sytuacją, w której ujawniła się potrzeba informacyjna i która może być zaspokojona w sposób formalny /decyzje rutynowe odpowiadające wąskim problemom/,
- pewną sytuacją, w której system /nowy/ nie będzie miał wpływu /lub tylko minimalny/ na strukturę władzy.

Tłumaczenie i streszczenie:
doc.dr hab. J.Stępniewski

Prof. Gerard MELYON
Uniwersytet PARIS XIII

INFORMATYKA NA RYNKU FINANSOWYM
/na przykładzie Francji/
- streszczenie -

Wstęp

Francuskie rynki finansowe przeszły w ostatnich latach głębokie przeobrażenia na skutek dereglamentacji i odejścia od pośredniczenia /"depośrednictwo"/. W 1986 roku wskaźnik "depośrednictwa", mierzony udziałem procentowym akcji i obligacji w rynku funduszy pożyczalnych /pożyczki bankowe, papiery wartościowe krótookresowe, akcje i obligacje/ wynosił 70 % dla porównania w 1982 r. wynosił 26 %. W porównaniu do najważniejszych konkurentów Francji ten wskaźnik może być uważany jako szczególnie wysoki, ponieważ w tym samym czasie w Wielkiej Brytanii osiągnął 60 %, tyle samo wynosił w USA, i ledwie przekroczył 50 % w Japonii i RFN. Miejsce, jakie zajmują operacje typu "portfel papierów wartościowych" w działalności banków i przedsiębiorstw finansowych, które dokonują tych operacji na własny rachunek lub dla swoich klientów, jest znaczne.

Równolegle do rozwoju woluminu operacji przetwarzanych na rynku finansowym z racji różnorodności produktów finansowych proponowanych inwestorom, narzędzia informatyczne powinny szybko adaptować się do potrzeb obu stron. Tym narzędziem jest oprogramowanie dotyczące zarządzania portfelem papierów wartościowych. Ten artykuł z konieczności ogranicza się do dwóch celów:

- zdefiniować pojęcie rynku finansowego,
- przedstawić architekturę i funkcję pewnego oprogramowania zarządzania portfelem papierów wartościowych.

I. Rynek finansowy

Rynki finansowe zaczęły powstawać w drugiej połowie XIX w. wraz z założeniem pierwszych giełd handlowych przeznaczonych do zaspokojenia potrzeb wymiany i finansowania w nowoczesnej ekonomii.

Według B. Jacquillat et B. Solnik: "W miarę jak niektóre podmioty ekonomiczne inwestują więcej niż oszczędzają i potrzebują więc pewnego finansowania z zewnątrz, a inne podmioty oszczędzają więcej niż inwestują i mają wtedy pewną zdolność finansowania, którą mogą dać do dyspozycji tych, którzy tego potrzebują. Istnieje więc potrzeba zorganizować transfery od jednych do drugich. Te transfery odbywają się za pośrednictwem ogólnego systemu finansowego, który składa się z instytucji finansowych /instytucje kredytu pieniężnego i niemonetarne przedsiębiorstwa ubezpieczeniowe/ i rynku finansowego"./1/

Przez rynek finansowy należy rozumieć dwa różne rynki wzajemnie się uzupełniające:

1/ Rynek podstawowy /początkowy, pierwotny/, gdzie są emitowane papiery wartościowe reprezentujące pożyczki przedsiębiorstw /obligacje/ i papiery reprezentujące zwiększenia kapitału /akcje/.
Rynek finansowy podstawowy jest miejscem gdzie się kolekty kapitałów na długi okres. Te źródła finansowe pochodzą z oszczędności gospodarstw domowych, służą do zabezpieczenia potrzeb finansowych przedsiębiorstw państwowych lub prywatnych, a które w zamian za to emitują wartości ruchome /ruchomości finansowe, papiery wartościowe/, które materializują prawa nabyte przez tych, którzy dostarczyli swoje kapitały.

2/ Rynek drugorzędny /wtórny/ ze swej strony ma za zadanie zabezpieczyć uruchomienie /mobilizacja/ papierów wartościowych emitowanych na rynku podstawowym. Może on być porównany do rynku dóbr używanych /np. samochodów/. Jest to rynek "drugiej ręki" wartości finansowych ruchomych w przeciwień-

stwie do rynku podstawowego, który nie posiada egzystencji fizycznej. Wyrazem egzystencji wtórnego rynku finansowego jest giełda, która organizuje spotkanie między popytem i podażą.

We Francji oprócz giełdy w Paryżu, która funkcjonuje od 1826 roku, istnieje 6 innych giełd w następujących miastach: Bordeaux, Lille, Lyon, Marseille, Nancy i Nantes.

II. Informatyka a rynek finansowy

Od 1985 r., giełda francuskich wartości finansowych przeszła znaczną ewolucję. Powstały nowe produkty finansowe. W ślad za tym, pojawił się problem komputerowego wspomagania funkcjonowania giełdy oraz problem zarządzania portfelem papierów wartościowych. Informatyka stała się niepodważalnym wektorem funkcjonowania i rozwoju rynku finansowego zwłaszcza, że coraz to większa liczba przeciętnych obywateli wchodzi w posiadanie portfela papierów wartościowych. Informatyką posługują się zwłaszcza izby kompensacyjne:

Front Office i Back Office.

Te izby kompensacyjne spełniają rolę pośredniczącą pomiędzy stronami w momencie realizacji transakcji. One zabezpieczają koordynację pomiędzy przyjęciem produktów finansowych dostarczonych przez sprzedawcę a dostarczeniem ich kupującemu za gotówkę.W tym sensie izba kompensacyjna dba o koherentność dyspozycji kupna i sprzedaży, wydanych przez kupującego i przez sprzedającego. Odrzuca natomiast transakcje, które się nie kompensują z przyczyn technicznych. Relacje pomiędzy kupującymi, sprzedającymi a izbą kompensacyjną są realizowane przez łącza informatyczne.

Oprogramowanie do zarządzania portfelami papierów wartościowych jest przeznaczone do przetwarzania i analizy operacji realizowanych na rynku finansowym.
Tego typu oprogramowanie /pakiety programów/ są komercjalizowane przez wyspecjalizowane firmy lub są opracowane przez ekipy bankowe.

Pakiety te są używane nie tylko do przetwarzania operacji w izbie Back Office ale również do zarządzania portfelami drobnej klienteli banków.

Pakiety te generują równolegle zapisy księgowe dla rachunkowości finansowej banków przez interface automatycznie. Ponadto pakiety te mogą dostarczać na bieżąco informacji giełdowych takich jak kursy walut, akcji oraz zbiór papierów wartościowych występujących w danym dniu na giełdzie. Pakiety te są aktualizowane przez bazę danych eksploatowaną na rynku finansowym /SDIB - baza zarządzana przez Izbę związkową agentów giełdowych/.

W pakietach tych występują głównie następujące zbiory stałe:

- zbiór papierów wartościowych i ich wydawców,
- zbiór kontrahentów /sprzedawcy i kupujący/,
- zbiór portfeli papierów wartościowych.

Dane charakteryzujące daną transakcję mogą być następujące:

- kod portfelu, do którego jest przywiązana transakcja,
- kod papieru wartościowego i jego kategoria,
- data negocjacji,
- rodzaj operacji /kupno, sprzedaż/,
- wartość transakcji /ogólna/,
- cena zakupu lub sprzedaży,
- data waluty,
- wartość manipulacji /koszt operacji/.

<u>Wniosek:</u>

Wzrastająca liczba operacji na rynku kapitałowym stworzyła nowe problemy przed bankami i przedsiębiorstwami finansowymi: doskonalenie narzędzi informatycznych do przetwarzania operacji.

Implantacja tego rodzaju pakietów programowych jest elementem strategii przedsiębiorstw, które dążą do wzrostu wydajności w ramach konkurencji krajowej i międzynarodowej. Konkurencja ta wymusza opracowanie pakietów do analizy ryzyka na rynku kapitałowym.

Tłumaczenie i streszczenie:
doc. dr hab. Jan Stępniewski

Prof. Stephane GRIFFITHS
Uniwersytet Poitiers
Instytut Administrowania Przedsiębiorstwami

TABELE STRUMIENI FINANSOWYCH WE FRANCJI I W EUROPIE
/streszczenie/

Wprowadzenie

Najczęściej używanym dokumentem syntetycznym jest bilans. Jednakże wszyscy specjaliści są z niego niezadowoleni. Pomimo wszelkich wysiłków normalizacyjnych na poziomie państwa i międzynarodowym, np. jeżeli chodzi o wycenę, podatek dochodowy, przetwarzanie danych wyrażonych w walutach obcych, bilans przez swoją konstrukcję, jest całkowicie zależny od polityki księgowej przedsiębiorstwa i w tym sensie jest dokumentem, poprzez który ujawnia się doktryna kierownictwa przedsiębiorstwa i koncepcja przedsiębiorstwa, którę ono chce przeforsować. To dlatego w ostatnich latach pojęcie "wierny obraz rzeczywistości" zrobiło taką karierę.

To dlatego również analitycy próbują rozpowszechniać tabele strumieni finansowych. Chodzi o dołączenie do bilansu pewnego dokumentu odzwierciedlającego tylko operacje, jakie przeciwieństwo strumieni wynikowych danego okresu, pokazujących jak był w nich ujęty majątek przedsiębiorstwa. Do bilansu, który zawiera każdą informację /lub prawie każdą/ o majątku od powstania przedsiębiorstwa, dołącza się pewną tabelę odzwierciedlającą tylko strumienie finansowe danego okresu. Ten dokument pozwala lepiej odzwierciedlić w jaki sposób były finansowane potrzeby finansowe, powstałe w okresie na skutek inwestycji przemysłowych, handlowych i finansowych wymaganych przez rozwój. Powstały problem jest więc następujący: jak skonstruować daną tabelę, która by była niezależna od polityki księgowej przedsiębiorstwa i która mogłaby pokazać jak się przechodzi od jednego obrazu rzeczywistości do innego.

Część I: Tabele strumieni finansowych we Francji.

Historia tabeli strumieni finansowych we Francji może być podzielona na trzy etapy. Etap pierwszy konstrukcji tych tabel rozpoczął się w latach 50-tych. W tym okresie podstawowym zadaniem było wytłumaczenie przejścia od jednego bilansu do drugiego. Chodziło o równowagę zmian, pokazującą zwiększenia i zmniejszenia na każdej linii bilansu. Problem polegał na zweryfikowaniu następującej równości:

(1)

suma zwiększeń aktywów + suma zmniejszeń pasywów = suma zmniejszeń aktywów + suma zwiększeń pasywów

Ten typ tabeli wykazywał w sposób mechaniczny jak się przechodzi z jednego bilansu do drugiego i był całkowicie zależny od informacji zawartych w bilansach.

Drugi etap rozwoju tabel strumieni finansowych przypada na lata 60-te. Analitycy finansowi starali się wykazać źródła środków finansowych danego okresu i wykorzystanie tych źródeł w ciągu okresu.
W drugim etapie można wyróżnić dwa typy tabel: Pierwszy typ to tabele zwane "funkcjonalnymi" lub "poziomymi", które opierały się na następującej równości:

Środki obrotowe = potrzeby na środki obrotowe + zasoby pieniężne

Ten typ tabel w pojęciu strumieni finansowych wyraża się następująco:

zmiany w środkach obrotowych = zmiany w potrzebach na środki obrotowe + zmiany w zasobach pieniężnych.

Drugi typ tabel zwany "pool de fonds" polegał na tym, że analizę strumieni funduszowych dokonywało się poprzez przeciwstawienie strumieni związanych z operacjami na aktywach /przemysłowych, handlowych, finansowych/ strumieniom operacji finansowania.

Różne zasoby pieniężne

(4)

Trzeci etap w rozwoju tabel strumieni przypada na lata 80-te i jest to okres tabel strumieni pieniężnych /skarbowych/. Problem polegał na konstrukcji prostej tabeli przedstawiającej zmiany w zasobach pieniężnych /skarb/ przedsiębiorstwa na podstawie kont finansowyych /klasa 5 Francuskiego Generalnego Planu Kont/. Czysty strumień /netto/ środków pieniężnych operacyjnych może być określony metodą bezpośrednią za pomocą analizy obrotów środków pieniężnych ujmowanych na kontach finansowych: wpływy - wydatki.

Normy USA

W trzecim etapie usiłuje się uniknąć mankamentów charakterystycznych dla pierwszego i drugiego etapu, to znaczy zbudować tabelę oddzieloną od innych dokumentów syntetycznych i neutralną w stosunku do finansowania.

Część II: Tabele strumieni finansowych w Europie

1/ Normy międzynarodowe i pozaeuropejskie

- Norma IASC 7 z marca 1976 r. "Statemant of changes in financial position", mówi, że tabela strumieni powinna być częścią integralną dokumentów rocznych. Norma nie proponuje żadnego modelu.
- ONZ i OCDE stwierdzają również, że tabele strumieni są dokumentami niezbędnymi do dobrego zrozumienia kont przedsiębiorstw międzynarodowych.
- W USA norma FAS 95 "Statements of Cash Flow" z listopada 87 jest stosowana do wszystkich stanów finansowych wykazywanych po 15 lipca 1988. Norma ta jest obowiązująca dla wszystkich przedsiębiorstw.
- W Kanadzie i Australii praktyka tabel finansowania jest prawie powszechna.

2/ Kraje EWG

Na 12 krajów należących do EWG tylko Francja, Wielka Brytania i RFN używają tabel finansowania. We Francji 95 % wielkich firm sporządza tabele strumieni. Najbardziej używaną tabelę

jest ta, którą proponuje Francuski Generalny Plan Kont z 1982 r. /tabela ta nie jest obowiązkowa/.

W Wielkiej Brytanii, norma SSAP 10 z 1978 r. pozostawia wielką wolność przedsiębiorstwom w opracowywaniu tabeli strumieni. Należy podkreślić jednak, że większość dużych firm opracowuje tabele strumieni.

Przedsiębiorstwa w RFN nie mają w tej kwestii żadnych obowiązków, jednak 14 ze stu największych firm opracowują tabele finansowania.

Belgia i Holandia są na etapie projektu tabeli, natomiast kraje Europy południowej nie mają żadnych norm w tej kwestii ale zdają sobie sprawę, że koniecznym jest przyjęcie tych samych praktyk co inne kraje EWG.

Wniosek

Wybór określonej formy tabeli /wspólnej dla krajów EWG/ wymaga pewnej adaptacji księgowego systemu informacyjnego. Uogólnienie tego dokumentu pociągnie pewne konsekwencje w systemie informacyjnym zarządzania.

Tłumaczenie i streszczenie:

doc.dr hab. Jan Stępniewski

IV dyrektywa EWG, która jest planem kont europejskim nie stawia takich żadnych wymagań

SSP"Bratniak"ZUP M 189 300+6